

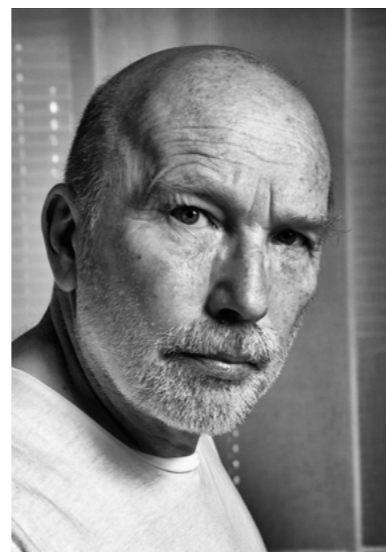
JURIJ PFEIFER (1955–2020)

je po opravljeni maturi na Gimnaziji Jurija Vege v Idriji najprej obiskoval študij primerjalne književnosti in literarne teorije ter pozneje arhitekture. Študij je nadaljeval na Pedagoški akademiji v Ljubljani, kjer je leta 1980 diplomiral. Po diplomi se je odločil za študij slikarstva na Akademiji za likovno umetnost v Ljubljani, kjer je diplomiral pod mentorstvom Gustava Gnamuša. V letih 1985 in 1986 je bil likovni urednik revije *Glasbena mladina Slovenije*.

Po trinajstih letih bivanja v Ljubljani se je vrnil v Idrijo in se prvenstveno posvečal slikarstvu. Njegov slogovni razpon je bil izredno širok. Njegova prva dela, ki jih je poimenoval *Iluminacije*, so ilustracije nadrealističnih in fantastičnih podob, ki so nastale v maniri pointilizma s tušem kot odmev njegovega zanimanja za psihoanalizo Carla Gustava Junga in arhetipov. Pozneje je v njegovih *Temnih slikah* postala figura njegova osnovna izrazna forma, s katero je ujel temno plat človeške eksistence v simbolične prostore, kjer subjektivno doživljanje razpne med tesnobo in ekstazo.

Skozi serijo *Fashion* je upodabljal žensko telo pod vplivi secesije v prepletu z ekspresionizmom ter s pretiranimi in nenaravnimi razmerji opominjal na krhkost in osamljenost duha znotraj modne industrije. Posvečal se je tudi abstraktnim pokrajinam, ki jih je sam opisal kot »razpočenje neskončnega neba« in ki upodabljajo hrepenenje po transcendenci onkraj materialnega. Dela, ki so nastala v zadnjem obdobju njegovega življenja, so serije portretov in avtoportretov.

Poleg slikarstva se je Jurij Pfeifer ukvarjal tudi s fotografijo ter grafičnim in industrijskim oblikovanjem. V tesnem stiku z izvirno vsebino je ustvarjal gledališke plakate, scenografije in kostumografije. V svoji karieri je oblikoval pohištvo za Lesno industrijo Idrija in avdiokomponente *Stylos*. Ilustriral je poezijo, prozo in otroško literaturo za večje in manjše slovenske založbe ter risal stripe za Rdeči križ Slovenije. Leta 2014 je izšel njegov edini dokončan roman *Lovec na kobilice*, ki ga je tudi ilustriral. Za scenografijo je leta 1993 prejel Zlato Linhartovo značko.

Ogled: 7. 3.–30. 4.: vsak dan od 9. do 17. ure / 1. 5.–4. 5.: vsak dan od 9. do 19. ure

Galerijski list št. 88

Izdal in založil: Mestni muzej Idrija – muzej za Idrijsko in Cerkljansko, zanj dr. Miha Kosmač

Organizacija: Matic Čar, Nastja Dejak / **Besedilo:** Maša Žekš, Maša Pfeifer

Fotografije del: Jurij Pfeifer in Irma Vončina / **Fotografija avtorja:** Jurij Pfeifer

Pregled besedila: Sonja Benčina / **Oblikovanje:** Maša Pfeifer / **Tisk:** Mipos d.o.o. / April 2025

*Dogodek bomo fotografirali za namene promocije razstave in obveščanja javnosti.
Razstavo sta podprla Občina Idrija in Ministrstvo za kulturo RS.*

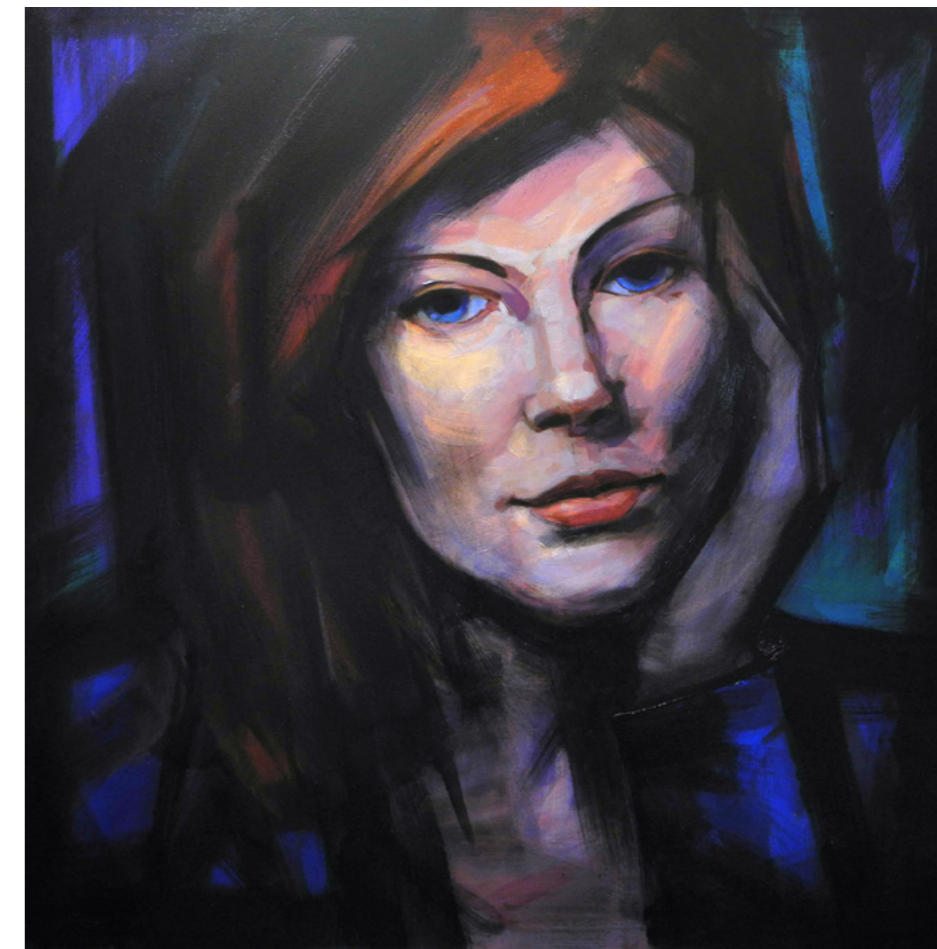
JURIJ PFEIFER

VRNJENI POGLEDI / PORTRETI IN AVTOPORTRETI

6. 3.–4. 5. 2025

MILAN KOŽELJ, 2018, olje na platnu

MAŠA PFEIFER, 2018, olje na platnu

VABLJENI NA ODPRTJE RAZSTAVE: v četrtek / 6. 3. 2025 / ob 18. uri
RAZSTAVIŠČE NIKOLAJA PIRNATA, GRAD GEWERKENEGG, IDRİJA

JURIJ PFEIFER: Vrnjeni pogledi / portreti in avtoportreti

Slikarski opus Jurija Pfeiferja se v retrospektivnem motrenju razdaja kot izredno raznolik in likovno vsestranski. V razgibanem obdobju štiridesetletnega delovanja je avtor k slikarstvu vsakič znova pristopal na intuitiven in neobremenjen način; razpon njegovih slogovnih, umetnostnozgodovinsko zaznamovanih vzgibov se vije vse od nežnih abstraktnih, sanjavo zabrisanih krajin in vedut do izjemno temačnih, skorajda žanrskih interpretacij čustvenih stanj in fantazijskih zamaknjenosti. Ob pogledu na njegova dela iz potlačениh globočin zgodovinskega kanona vznikajo spomini na romantika Williama Turnerja, uporniško iznakažen realizem Francisa Bacona in ekspresionistično figuraliko Egona Schillerja – spet druga nas v zmernem duhu slovenskega modernizma preplavijo z odmevi popačene secesijske krhkosti in modne industrije iz preloma prejšnjega stoletja. Posledično predpisan slog – tako imenovani ustvarjalni eklekticism – ostaja smiseln, v oziru do avtorjeve univerzalnosti na področju vizualnega delovanja pa logičen in bržkone predvidljiv. Prevzemanje in spajanje različnih vizualnih stilov, načinov ustvarjanja in ikonografije je namreč v sosledju z njegovo vsestranskostjo, ki poleg nezanemarljive ilustracije, grafičnega oblikovanja, stripa in likovnega urednikovanja vključuje tudi fotografijo, oblikovanje pohišstva, scenografijo, kostumografijo in pisanje proznih besedil. Aktivno preseganje slikarskega medija in prizadevno vključevanje v lokalno skupnost tako rezultira v razširjenem umetniškem repertoarju, ki je sicer krajevno zaznamovan, a še vedno prikladno mnogovrsten in intimno poetičen. Na konceptualno presečišče osebne poetike Jurija Pfeiferja in njegove zvestobe idrijski sceni se naslanjajo tudi pričujoči slikarski portreti, ki jih je umetnik pred smrtjo snoval in pripravljaval prav za dotično, v idrijskem Mestnem muzeju predstavljeno razstavo, naslovljeno *Vrnjeni pogledi*.

Na razstavi sta predstavljena dva ducata portretov, večina katerih je nastala med letoma 2017 in 2020. Na srednje velikih formatih, ustvarjenih v tehniki olja na platnu, so upodobljeni avtorjevi znanci in dobri prijatelji, pridružujejo pa se jim tudi avtoportreti, portreti živali in ekspresivna alegorija meseca aprila. Osnovo za nastale portrete predstavljajo digitalne fotografije portretirancev. Večina jih prikazuje zgolj obraz; nekateri s svojo prezenco in monumentalnostjo silijo preko roba platna, spet drugi so upodobljeni v izjemno klasični portretni maniri; denimo tričetrtinski ali doprni portret. Vseeno prevladujejo frontalne postavitve, kjer poudarjene, pogosto izrazite oči zrejo naravnost v gledalca. Slednji tudi hitro opazi, da se posamezni portretiranci ponavljajo; celotna pojava in drža ostajata enaki, spreminjata pa se barva in stopnja ekspresivnosti. Portreti so realistični, a nenehno posegajo v sfero modernega; portret Dijane Matković (2019) in mračen avtoportret (2019) postrežeta s ščepcem fauvističnega kombiniranja jukstapozicijskih barv, portreta hčerke Maše Pfeifer (2018) in pesnika Davorina Lenka (2017) pa s pravokotnimi ploskvami odzvanjata odmev kubističnega. Ne glede na izbrano barvo, prevladujoč (ali pa nedoločljiv) slog in obstoječ spekter – na podlagi katerega delo meji na zvrst karikature ali popularen digitalni filter – so portretiranci prepoznavni in primarno upodobljeni kot resni, sofisticirani ljudje. Posamezne portrete bi lahko razumeli kot obrazne psihološke študije, zemljevide obličij, katerih očesni pogledi vzpostavljajo karakter, potencirano globino in zavest.

Upoštevajoč poprej omenjeno slogovno raznolikost in večletno spreminjanje slikarskih pristopov, lahko to serijo portretov označimo kot vračanje k nekoliko bolj umirjenemu, samozavestnemu in voluminoznemu ustvarjanju. Pretekla avtorjeva slikarska praksa je bila namreč zaznamovana z močno prepletenimi vozlišči nočnih mor, različnih fantastičnih sanj, spominov in prividov; opazovali smo spotegnjena telesa, razdrobljene figure, zadušljivo mračnost, fizično razkrojenost, fantastično anatomijo, skrivnostne krajine in vsebinsko prodorno mistiko, erotiko, kozmičnost in *horror*. Temu romantičnemu, emocionalnem kaosu in čutni vihravosti *Vrnjeni pogledi* kljubujejo s sistematično načrtovanimi in previdnejšimi deli, kjer upodobljenci ostajajo prizemljeni, klasično telesni, stvarnejši ter bolj statični in čvrsti. Njihove odločne poteze določajo poudarjene konture, ki izoblikujejo plastičen obraz, nasičene barvne kombinacije pa portrete navdajajo z občutkom svobode in igrive drznosti.

Upodobljene osebe, ki so na platno prešle na podlagi skrbne portretne fotografije, je Jurij Pfeifer izbiral na podlagi prvoosebnega zanimanja za specifične obrazne poteze, po drugi strani pa so rezultat tedanjih okoliščin in omogočene dostopnosti. Poleg ničkolikokrat upodobljene žene Irme Vončina in hčerke Maše Pfeifer se na razstavi zvrsti pomnoženo število portretov Ervina Eržena, avtorjevega gimnazijskega sošolca in prijatelja. Navduševal ga je njegov izrazit obraz, ki naj bi v sebi nosil določeno kompleksnost in izražen karakter, vreden večkratnega prenosa na platno. Na razstavi je predstavljen izbor štirih portretov, ki se v prostoru zvrstijo eden poleg drugega, celotna serija pa nastopa kot podmnožica, ljubkovalno interno poimenovana *Poletje z Ervinom*. Prav tako ponavljajoč je pisatelj in pesnik Davorin Lenko, čigar obličje je prežeto s skrivnostnostjo in avtorju privlačno temačnostjo. Na vseh razstavljenih slikah si miren obraz podpira s stisnjeno dlanjo; gre za edini portret na razstavi (poleg Dijane Matković), kjer so upodobljene tudi portretirančeve roke. Podobno kot večina portretov so tudi tile nastali spričo medsebojne naklonjenosti in poznanstev. Davorin Lenko je za časa portretiranja delal v Mestnem muzeju Idrija; podobno velja za javnosti bolj poznanega Sama Bevka (ki je bil v devetdesetih letih ravnatelj Mestnega muzeja Idrija in občinski župan) in Milana Koželja, s katerim je avtor tandemsko ustvarjal leta poprej. Z vidika medsebojnih prijateljstev in večletnih druženj je dotična slikarska serija vsebinsko izjemno intimna, osebna in bolj kot katerakoli do zdaj vezana na lokalni idrijski prostor. Nenazadnje je umetnik upodabljal ljudi, ki so se na tak ali drugačen način znašli v njegovemu ateljeju, začasno delali ali od vedno živeli v Idriji, kjer je tudi sam deloval večino svojega ustvarjalnega in zasebnega življenja.

Oblikovno sosledje preseka otroški portret hčerke Maše (1992), portret psička Asha (2018) in monokromni portret pesnika Andreja Lutmana (2016), ki je ob mačjem spremstvu kot edini upodobljen v doprsem profilu. Slednja podoba v svoji goloti, suhljatosti, razpotegnjenosti in surovosti spominja na avtorjevo starejšo serijo *Fashion*, kjer so na platnu dominirale poprej omenjene navezave na estetično modne industrije in groteskna telesa secesijskih oblik, vezanih na avstrijski ekspresionizem. Kljub temu je glavna razlika med serijama ta, da tedaj naključne človeške figure in anonimne ženske akte nadomestijo resnični ljudje, ki so na tak ali drugačen način povezani z umetnikom. Vključenost teh izstopajočih del na razstavo ne služi zgolj demonstraciji avtorjeve varietete, likovne širine in slogovne neobremenjenosti, pač pa kaže tudi na avtorjev ljubeč odnos in zanimanje za živalski objekt ter vnovično subjektivno doživljanje vsakega portretiranca posebej.

Razstava predstavlja tudi dve slikarski deli, ki ju hrani Mestni muzej Idrija; prodoren in strog avtoportret iz leta 2020 in starejše delo *Slepa mačka v zelenem* (2011), ki pripada seriji *Temne slike*. Obe sliki povzemata umetnikov slikarski opus, ki je bil mestoma izredno temen, intenziven, prezenten in neapologetski. Pričenši na začetku razstave, likovna intenziteta in mračna ikonografija gledalčevo oko pripravita na poglobljeno razumevanje ostalih portretov, ki so veliko bolj domači, sproščeni in topli. Jurij Pfeifer je svoje portretirance upodobil z veliko mero dostojanstva, zaobjel je njihove različne atmosferske zmožnosti, z barvami pa preizkušal posameznikove meje igrive pojavnosti. Delno realistični, delno abstrahirani, v svet pogledujejo samozavestno. Vsak portret je poklon, čustven zapis posameznika in njegovega odnosa z zunanjim svetom. V duhu lokalnega vozlišča ljubečih odnosov in narave portretiranja dela neprisiljeno in vsakič znova transcendirajo avtorjevo vračanje pogleda; v portretirančevih izpostavljenih očeh avtor kot tak ostaja za vedno prisoten.

Maša Žekš, umetnostna zgodovinarica in likovna kritičarka

JURIJ PFEIFER (avtoportret), 2020, olje na platnu, last Mestnega muzeja Idrija

ERVIN ERŽEN 3, 2017, olje na platnu